

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
Ірина Савицька

«_____» 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 13 від 16.05.2024 р.

Завідуюча кафедри

 Валентина Культенко

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Психологія»

 Ірина Мартинюк

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники:

доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, к. філос. н. Матвієнко І.С.

Київ - 2024

Опис навчальної дисципліни
«КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	053 Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	
Рік підготовки	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	13 год.	
Практичні, семінарські заняття	13 год.	
Самостійна робота	94 год.	
Індивідуальні		
Кількість тижневих аудиторних годин	2	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни «Критичне мислення»

Професійна підготовка високоякісного спеціаліста, поряд з іншим, передбачає розвиток культури критичного мислення, яке допомагає ефективно спілкуватися та вести науковий діалог. Вивчення дисципліни «**Критичне мислення**» дає можливість отримати навички критичного та логічного мислення, технік прийняття рішення, доведення та спростування, аргументації, проведення ефективних публічних виступів. Критичне мислення випрацьовується шляхом розвитку самостійного свідомого мислення, вміння чіткого, логічного формувати свої думки, швидко приймати рішення на підставі аналізу та синтезу інформації. Людина, яка критично мислить, вміє чітко формулювати власні думки, доводити та спростовувати, будувати аргументацію, а тому основною характеристикою критичного мислення є самостійність, обґрунтованість та доказовість.

Дисципліна «**Критичне мислення**» забезпечує формування навичок аргументації.

Дисципліна «**Критичне мислення**» має міждисциплінарний характер, оскільки ґрунтується на здобутках у царині критичного і творчого мислення, композиції, логіки, риторики, герменевтики та епістемології. Вона має характер практичної системи, що обумовлює спрямованість не стільки на розширення знань, як на тренування критичного підходу до раніше набутих знань чи формування нових стійких вмінь успішно мислити й доводити власні думки. Предметним полем дисципліни «**Критичне мислення**» є міркування людини, яке протікає в правильних логічних формах (поняття, судження та умовиводи), що дозволяє формулювати міркування, виражати власні думки у відповідності до істинності та правильності логічно-формальних законів.

Метою дисципліни «**Критичне мислення**» є формування та вдосконалення культури мислення аспірантів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок критичного мислення, як несуперечливого, доказового, мислення, яке можна застосовувати в практичних ситуаціях.

В процесі вивчення дисципліни «Критичне мислення» студент має отримати наступні компетентності, а саме: ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Вивчення «критичного мислення» забезпечує такі програмні результати навчання: ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів; ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно й значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України; ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах; ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК 11. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.

ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях сфер, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями.

ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також основи фундаментальних і прикладних наук, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Критичне мислення» для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма							
	тижні	Усього	лекції	Практ	с.р.			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1. Сутність критичного мислення								
Тема 1. Критичне мислення як логічна рефлексія	1,2	17	1	1	15			
Тема 2. Основні формально-логічні закони та критичне мислення	3,4	19	2	2	15			
Тема 3. Понятійний апарат міркувань	5,6	14	2	2	10			

Тема 4. Критичне аналіз і прийняття рішення	7,8	14	2	2	10				
Тема 5. Теорія умовиводів та запитання	9,10	24	2	2	20				
Разом за змістовим модулем 1.	88		9	9	70				
Змістовий модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності									
Тема 6. Аргументація	11,12	16	2	2	12				
Тема 7. Еристика	13,14	1	2	2	12				
Разом за змістовим модулем 2.	32		4	4	24				
Усього годин	120		13	13	94				

3. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність критичного мислення.	2
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	2
3	Понятійний апарат міркування.	2
4	Критичний аналіз і прийняття рішення.	2
5	Теорія умовиводів та запитання.	2
6	Теорія аргументації. Доведення та спростування.	2
7	Еристика як мистецтво суперечки.	3
Разом		15

4. Темы самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Мислення, Інтелект, Пам'ять	14
2	Зв'язок між мисленням і мовою	15
3	Моделі критичного мислення і технічні прийоми	15
4	Аргументація. Логічні судження.	10
5	Вірогідність і невизначеність	10
6	Процес прийняття рішення	15
7	Розвиток навичок рішення задач. Творче мислення	15
Всього		94

5. Засоби діагностики результатів навчання:

Екзамен

6. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять. На заняттях з дисципліни «Критичне мислення» використовуються форми, зазначені в таблиці, наведеній нижче.

№ з/п	Назва теми	Освітні технології
1	Сутність критичного мислення.	Дискусія Презентація
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	Дискусія Подумай – обговори в парі – поділися з іншими
3	Історичний характер логіки як науки.	Дискусія Презентація
4	Поняття як форма мислення.	Дискусія Презентація

5	Судження як форма мислення.	Дискусія Презентація
6	Критичне мислення і теорія умовиводів.	Дискусія Інтерактивна методика «Континіум»
7	Теорія аргументації. Доведення та спростування.	Дискусія Інтерактивна методика «Дебати»

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист лабораторних та практичних робіт.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 26.04.2023 р. протокол №10 (див. таблицю):

Рейтинг студента, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{нр}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}$

9. Навчально-методичне забезпечення:

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Критичне мислення»:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4658>

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Колотілова Н. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 272с.
2. Колотілова Н.А. Риторика: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
3. Комаха Л.Г. Логічні засоби аргументації у філософському знанні: мон. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 360 с.

4. Конверський А. Є. Критичне мислення. Підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2018. 344 с.
5. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. К: Центр навчальної літератури, 2018. 296.
6. Хоменко І.В. Логіка. Теорія та практика. К: Центр навчальної літератури, 2010. 400 с.
7. Тягло О.В. Критичне мислення: навч. посіб. Х.: Основа, 2008. 189 с.
8. Щербина О.Ю. Логіка та юридична аргументація: мон. К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. 303 с.

Допоміжна література:

1. Бандурка О.М. Юридична логіка: підручник Х.: Золота миля, 2011. 224 с.
2. Гетманова А.Д. Посібник з логіки. Київ, 2000. 304 с.
3. Гладунський В.Н. Логіка для студентів економічних спеціальностей: Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2002. 359 с.
4. Гладунський В.Н. Логіка: навч. посіб. для студ. дистанційної форми навчання. Л.: Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2003. 194 с.
5. Губенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування. Навч. посібник. К.: «Альфа прес», 2000. 189 с.
6. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. К., 1997. 192 с.
7. Евдокимов В.И., Олейник Т.А. Практикум по развитию критического мышления. Х.: Торнадо, 2002. 146 с.
8. Евдокимов В.И., Микитюк М.В. Практикум по развитию критического мышления. Харьков, 2001. 124 с.
9. Жеребкін В.Є. Логіка. Харків: Основи, К.: Знання, 2008. 256 с.
10. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. К.: Вища школа, 1992. 400 с.
11. Кислюк К. Логіка. Конспект лекцій. К.: Кондор, 2016 р. 92.
12. Конверський А.Є. Логіка. К.: Четверта хвиля, 2017. 272 с.
13. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. Київ, 2017. 424 с.
14. Олійник Т.О. Використання комп'ютерних експериментів для розвитку критичного мислення. Збірка конспектів уроків за методиками розвитку критичного мислення. Ч. II Харків: ХДПУ, 2002.
15. Сторожук С.В. Логіка: навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І.С. Матвієнко. Київ.: 2020. – 370 с.
16. Ряшко В.І. Логіка. Київ, 2019. 328 с..
17. Тофтун М.Г. Логіка. К.: Академія, 2009. 336 с.
18. Хоменко І. В., Алексюк І. А. Основи логіки. Підручник К.: Золоті ворота, 2008. 256 с.
19. Хоменко І.В. Логіка – юристам. К.: Четверта хвиля, 1998. 392 с.
20. Щербина О. Філософія логіки, філософська логіка, аргументація. Філософська думка, 2013. № 5. С. 103-112.
21. Critical Thinking Skills Success in 20 Minutes a Day, by Lauren Starkey, 2004.
22. Frameworks for Thinking. A Handbook for Teaching and Learning. David Moseley, Vivienne Baumfield, Julian Elliott, Maggie Gregson, Steven Higgins, Jennifer Miller and Douglas Newton. Cambridge University Press, 2005.